

Skallingens insektfauna

Indledning

Insekterne hører til vor faunas mere flygtige elementer. Hvert år får vi tilskud af nye arter, andre uddør, mens de, der allerede har etableret sig, ofte svinger så meget i antal fra år til år, at de snart betegnes som »sjældne« snart som »yderst almindelige«.

Entomologernes grundlæggende opgave er året igennem at registrere, hvilke arter vor insektverden rummer og helst også deres hyppighed.

I samlinger hos private og i museer er disse oplysninger nåleført og såvidt muligt også arkiveret på tryk – eller indtil videre – i de respektive indsamleres hjerne-kister.

Det registrerende indsamlingsarbejde er ifølge sagens natur endeløst - og bør også være det. Imidlertid vil indsamleren naturligvis foruden at registrere også prøve på at forstå, hvorfor insekterne optræder, som de gør. Hvad er baggrunden for deres ændringer i antal fra sted til sted og fra år til år? Er det særlige ejendommeligheder i arternes bygning, fysiologi o.lign., der gør sig gældende, eller er det variationer i jordbund, værtsplanter, opdyrkning, forurening, landskabsudformning el. lign., som er afgørende, eller er der tale om raffinerede samspil imellem alle disse faktorer og mere til, som vi ikke kender, der bestemmer vore insektarters forekomster?

I et land som Danmark skulle der være særlig gode muligheder for at arbejde med sådanne problemstillinger.

Geografisk danner vi en naturlig bro imellem Centraleuropa og den skandinaviske halvø med lette indflyvnings- og indvandringsveje for insekterne. Dernæst er vore naturforhold mangfoldige og let tilgængelige. Det for landet mest særprægede er nok kystområderne med marsk, strandenge, klinger, klipper, klit m.m., hvad enten disse hører til som dele af vore mange øer, eller de har større sammenhængende landområder bag sig. Rigt varieret er også landets trævækst strækkende sig fra den jyske vestkysts klitplantager til de gamle løvskovområder på Lolland og Falster. Hertil kommer så, at vi inden for ganske korte afstande kan notere store forskelle i vore ferske vandes økologi, ligesom man ikke må glemme de studiemuligheder, der er for entomologer inden for de opdyrkede arealer i landbrugs- og havebrugsområderne med dertil knyttede interessante forureningsindslag. Og så har man endda helt forbigået at nævne alle de muligheder, der er på Færøerne og i Grønland.

Et fællestræk for alle disse landskabstyper er, at de er skabt som resultat af en vekselvirkning mellem natur og menneske. Men det er også karakteristisk, at de steder, hvor

naturen - omend blot i korte perioder - har overtaget, vil være de områder, entomologerne oftest vil føle sig mest tiltrukket af til indsamling og som grundlag for studiet af, hvorfor instekterne fordeler sig som de gør.

I 1977 fandt Entomologisk Forenings Fredningsudvalg frem til, at Skallingen netop i den henseende måtte være ideelt som undersøgelsesområde.

Hav, blæst, sand og marsk er her de mest dominerende faktorer, mens den menneskelige indflydelse er begrænset til dels et lidet intensivt landbrug centreret først og fremmest omkring sommergræsning dels i de senere år til en stigende turistaktivitet. Hertil kom, at vi på forhånd kendte lidt til Skallingens forskelligartede naturhistorie fra de universitetskurser, der har været afholdt her igennem mange år.

En yderligere og væsentlig motivering for at vælge Skallingen som interesseområde var en henvendelse fra »International Working Group, Wadden Sea«. Det fremgik nemlig af denne, at man specielt fra tysk og hollandsk side arbejdede med et omfattende oversigtsværk for hele vadehavsområdet fra Holland og nordpå - med Skallingen som det naturlige yderpunkt mod nord for slige undersøgelser.

I Fredningsudvalget besluttede vi at tilslutte os disse, og med billigelse af Entomologisk Forenings bestyrelse tog vi da i april 1977 fat på at organisere indsamling af in-

sekter på økologisk-systematisk basis fra hele Skallingen, samt at sørge for tilrettelæggelse af en fremtidig publikation over de forventede, indvundne resultater.

Ved egen hjælp kunne Fredningsudvalget ikke klare hele denne opgave. Som det fremgår af de følgende sider, har en lang række af danske entomologer stået for indsamlingerne af de forskellige insektgrupper. Fra redaktionen af Entomologiske Meddelelser er der ydet den bedste hjælp til tilrettelæggelse af hele den foreliggende rapport. Fredningsudvalget er alle disse personer megen tak skyldig, for at de har stillet deres ekspertise til rådighed for Fredningsudvalget.

Endvidere må vi også takke professor, dr.phil. N. Kingo Jacobsen for tilladelse til at benytte »Skallingelaboratoriet«, der hører til og administreres af Universitetets Geografiske Institut.

Til dækning af udgifterne i forbindelse med indsamlingsture m.m. har vi fået en uundværlig støtte fra »Tipsmidlernes« administration i Fredningsstyrelse og Friluftsråd, som vi hermed også vil udtrykke vor taknemmelighed for at have modtaget.

I følge Fredningsstyrelsen hører Skallingen til et af vore »Større nationale Naturområder«. Det er vort håb, at vi igennem disse entomologiske undersøgelser har kunnet bidrage til yderligere at underbygge rigtigheden af denne betegnelse.

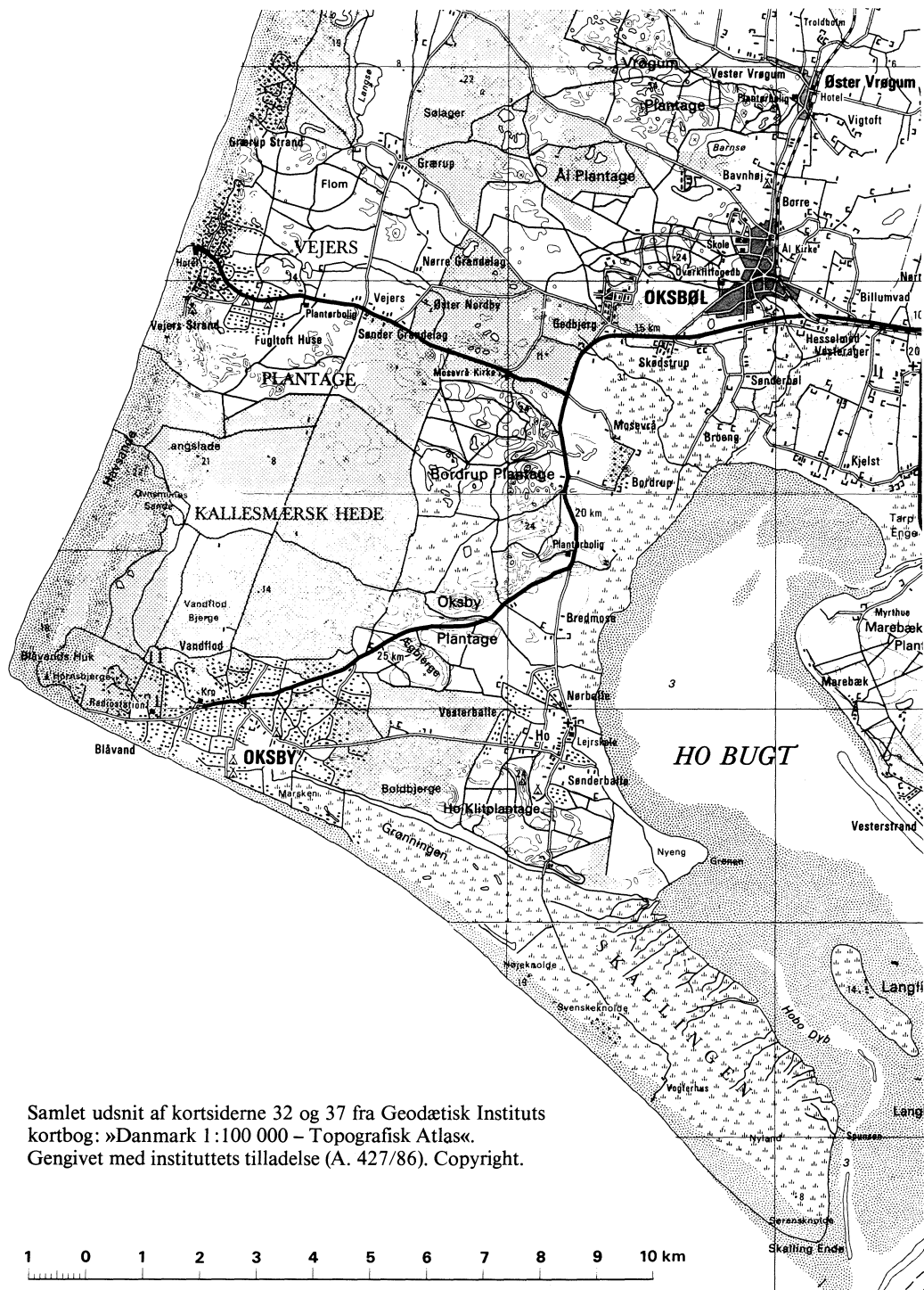
Niels Haarlov

Skallingens insektfauna – oversigtens omfang

I Danmark er der tradition for, at entomologi udover insekter også omfatter spindlere, tusindben, skolopendrer m.m. Nedenstående oversigt bygger på oplysninger i »Entomologisk Litteratur« (Ent. Meddr 51 (1-2), 1984).

	Antal arter i Danmark	Antal arter på Skallingen		Omtalt
		eftersøgte	fundet	
Mosskorpioner (Pseudoscorpiones)	20			
Mejere (Opiliones)	17			
Edderkopper (Aranea)	ca. 500			
Mider (Acari)	ca. 800			
Tusindben (Diplopoda)	40			
Dværgtusindben (Pauropoda og Symphyla)	14			
Skolopendre (Chilopoda)				
Springhaler eller Collemboler (Collembola)	141			
Proturer (Protura)	4			
Diplurer (Diplura)	4			
Klippespringere og Sølvkræ (Archaeognatha og Zygentoma)	5			
Døgnfluer (Ephemeroptera)	38			
Guldsmede og vandnymfer (Odonata)	49	49	16	p. 36
Kakerlakker (Dictyoptera)	3	3	2	p. 62
Ørentviste (Dermaptera)	5	5	1	p. 62
Slørvinger (Plecoptera)	25			
Græshopper, fårekylinger og jordkrebs (Orthoptera)	36	36	7	p. 62
Barklus og boglus (Psocoptera)	30			
Sugelus (Anoplura)	ca. 20			
Pelslus og fjerlus (Mallophaga)	ca. 20			
Tæger (Heteroptera)	495	495	62	p. 66
Cikader (Homoptera, Auchenorrhyncha)	294	294	61	p. 33
Bladlopper (Homoptera, Psylloidea)	51	51	7	p. 33
Bladlus (Homoptera, Phylloxeroidea og Aphidoidea)	437	437	27	p. 37
Mellus (Homoptera, Aleyrodoidea)	få			
Skjoldlus (Homoptera, coccoidea)	62			
Thrips eller Frynsevinger (Thysanoptera)	87			
Kamelhalsfluer (Raphidioptera)	2			
Dovenfluer (Megaloptera)	3			
Netvinger (Neuroptera)	54	54	4	p. 62
Skorpionfluer (Mecoptera)	5			
Biller (Coleoptera)	ca. 3650	3650	732	p. 39
Viftevinger (Strepsiptera)	2			
Lopper (Siphonaptera)	ca. 40			
Tovinger eller Fluer og Myg (Diptera)	4000-5000			
Svirrefluer (Syrphidae)		263	88	p. 63
Vårfluer (Tricoptera)	163			
Sommerfugle (Lepidoptera)	ca. 2400	2400	731	p. 67
Årevinger (bier, myrer, snyltehvepse og hvepse) (Hymenoptera)	ca. 5000			
Gravehvepse (Sphecidae)		123	22	p. 93
Vejhvepse (Pompilidae)		43	11	p. 95
Ialt	ca. 19000	ca. 7900	1771	

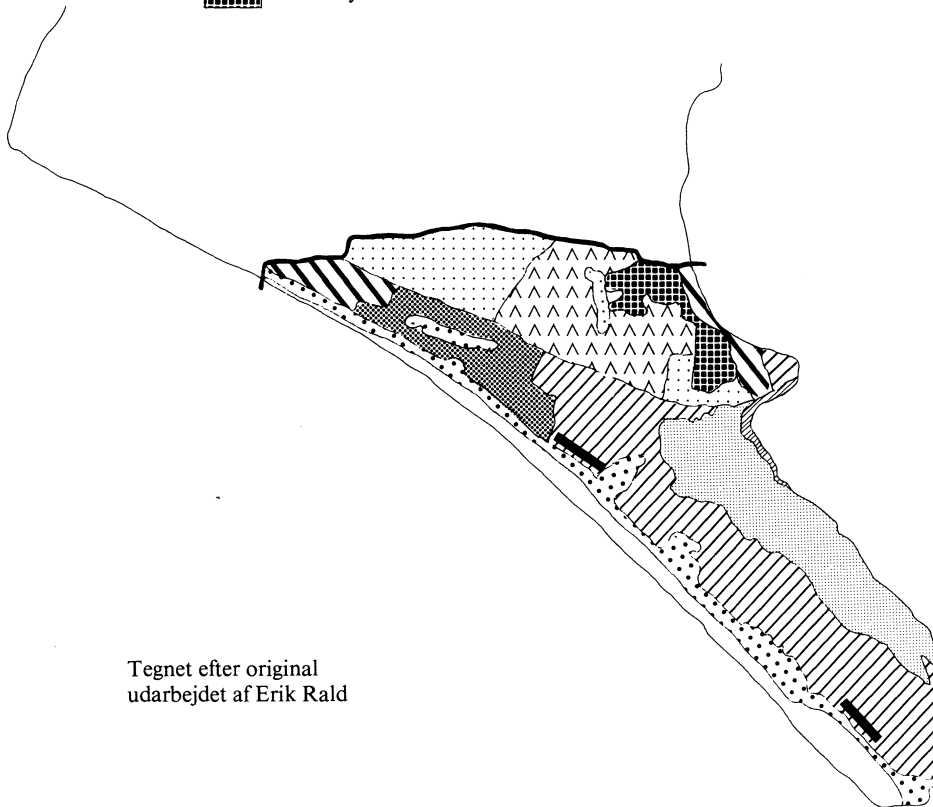
Skallingens beliggenhed – oversigtskort

Samlet udsnit af kortsiderne 32 og 37 fra Geodætisk Instituts kortbog: »Danmark 1:100 000 – Topografisk Atlas«. Gengivet med instituttets tilladelse (A. 427/86). Copyright.

Skallingens naturtyper

I.		Strand – Fore shore
II.		Klit og Klithede på selve Skallingen – Dune and dune heath on the Skallingen Peninsula
IIIA.		Vade – Tidal flat
IIIB.		Marsk – Outer salt marsh
IIIC.		Strandeng – Inner salt marsh
IIID.		Rørsump – Reed swamp
IIIE.		Græssede enge – Grazed meadows
IV.		Sø – Lake
V.		Plantage – Plantation
VI.		Klit og klithede uden for selve Skallingen – Dune and dune heath outside the Skallingen Peninsula
VII.		Dyrket land – Cultivated land

Tegnet efter original
udarbejdet af Erik Rald